

UNIVERSITÄT
LEIPZIG

**Approaching the *pir-talip* relationship
as a tool for understanding Alevi *deyiş/nefes***

Online-workshop

Leipzig University

Institute for the Study of Religion

Convenors: Hasret Tıraz and Markus Dreßler

October 9-10, 2020

In the form of an online video conference, this workshop plans to engage with the Alevi *deyiş/nefes* tradition with a particular focus on its significance for the *pir-talip* relationship. We hope that the discussion of this relationship can open a productive horizon for a new conceptual engagement with Alevi poetic texts. The workshop will be bilingual (in English and Turkish).

Conventional approaches that deal with the Alevi *deyiş/nefes* tradition usually discuss the “Aleviness” of these texts based on specific external and content-related characteristics. On the one hand, these approaches attribute the specific morphology of Alevi music and poetry to the “oral tradition” in which it has been embedded. On the other hand, they tend to emphasize the importance of music and poetry for the transmission of religious and cultural knowledge within a thematic framework specific to Alevism. However, the role of Alevi *deyiş/nefes* and the transmission of “Alevi” knowledge through them have rarely been studied from the point of view of media and literary studies. Our workshop would like to venture in this direction and to initiate a discussion that engages with the Alevi poetic tradition by asking to what extent the socio-religious relationship between *pir* and *talip* could be used (1) as a hermeneutic template to understand some of the basic features of what we may term with some caution the “Alevi poetic tradition”, and (2) to make the textual morphology of *deyiş/nefes* accessible to heuristic interpretation.

The didactic functions of *deyiş/nefes* can be explained in most concrete form through their role in the spiritual education process of the *talip*. They provide access to understanding the path (*yol*), which we in hindsight label “Alevi”, its corresponding worldview, as well as

practical experiences on the path. Thus, *deyiş/nefes* can be used as a starting point for the interpretation of Alevi doctrines, faith practice, and self-understanding. Indeed, the relationship between the *talip* and the *pir* constitutes the smallest and most elementary link in the Alevi chain of tradition (“*el ele el hakka*”). In this context, “talip” and “pir” establish a reciprocal relationship between two positions on the path. Since each *pir* has himself also to have a *pir*, this socio-religious relationship (*irşad*) emerges as the basic principle of Alevi social organization. Additionally, this relationship shapes the practice of faith, as well as the formation of the spiritual path according to the theological-philosophical ideal of the “perfect human” (*insan-ı kâmil*). A primary aim of Alevi poetry/singing is to explain various doctrines of faith, historical and mythical events, and ethical principles. This has an effect on the textual morphology of the *deyiş/nefes*. Depending on context, the perspective, the viewpoint, and the tone of the poetic speaker often change, even in one piece. He can express his personal experiences with the path from the perspective of the *talip* and soon after instruct or even judge his addressees from the position of the *pir*.

Despite the often emphasized educational character of the *deyiş/nefes* – which is not only a product of Alevi traditions, but has in the modern context also been impacted by the musical industry and print media publications –, approaches that aim at a text-based analysis of the Alevi poetic tradition with regard to its role in the religious practice are lacking. With this workshop, we would like to put the focus on the textual mechanisms in the *deyiş/nefes*, and their promoted didactic role in the spiritual education of the addressees. We thus suggest thinking of the relationship between *pir* and *talip* as a starting point for a hermeneutical reading of the Alevi poetic tradition.

The conference will take place as a bilingual online-workshop with a – due to the format - limited number of invited participants. We have room for a small number of additional participants. If you are interested in participating, please write to hasret.tiraz@uni-leipzig.de. We also intend to tape the conference and make the record accessible afterwards.

Alevi Deyiş/Nefeslerini Anlamanın bir Yöntemi Olarak

Pir ve Talip İlişkisi

Bu çalıştay, çevrimiçi video konferans yoluyla, Alevilikte pir-talip ilişkisini baz alarak “deyiş/nefes geleneğini” incelemeyi hedefliyor. Bu ilişkinin tartışılmasının, Alevi şiirsel metinler üzerine çalışmalarda yeni kavramsal yaklaşımlar için verimli bir ufuk açmasını umuyoruz. Çalıştay İngilizce ve Türkçe dillerinde gerçekleştirilecektir.

Çoğu tanımsal yaklaşım, deyiş/nefeslerdeki “Alevi aidiyetlerini” genellikle biçim ve içerik bakımından değerlendirir. Bu yaklaşım, bir yanıyla Alevi müziğinin ve şiirinin morfolojisi temelinde “sözlü geleneğin” işleyiş mekanizmalarını atfederken, bir diğer yandan da Aleviliğe özgü bir tematik çerçeveden hareketle müzik ve şiirin dini-kültürel aktarımı bağlamındaki önemini vurgular. Ancak Alevi deyiş/nefesleri, işlevleri ve geleneğin dinamikleriyle olan bağlantıları bakımından, medya ve edebiyat bilimleri yaklaşımıyla nadiren derinlemesine incelenmiştir. Bu çerçeveden hareketle, atölye, Alevi deyiş/nefes geleneğini kuramsal bakımdan değerlendiren bir tartışma açmayı hedefliyor. Alevilikte deyiş/nefes geleneğini kapsamlı biçimde irdeleyebilmek için pir ve talip arasındaki sosyo-dinsel ilişkinin hermenötik bir şablon olarak nasıl kullanılabileceğini düşünmeyi ve bu ilişkisel bağlamda deyiş/nefeslerin metinsel morfolojisini sezgisel bir okumaya erişilebilir kılmayı amaçlıyor.

Deyiş/nefeslerin özel didaktik işlevleri, en somut haliyle, talibin tinsel eğitim sürecindeki rolleriyle ele alınabilir. Bu durum, eserlerin, Aleviliğin dünya görüşünün ve pratik deneyiminin alıcılarca kapsamlı biçimde deneyimlenmesine, tanımlanmasına yol verir. Böylelikle deyiş/nefesler, Alevi doktrinlerin, inanç pratiğinin ve öz-anlayışının yorumlanmasında temel referans olarak kullanılabilir. Nitekim, talip ve pir arasındaki ilişki, gelenek zincirindeki (“el ele, el hakka”) en küçük halkadır. “Talip” ve “pir”, bu bağlamda ilişkisel terimler olarak karşımıza çıkar ve bireyin aynı anda bulunabileceği iki farklı dinsel pozisyon arasındaki karşılıklı ilişkiyi kurar. Her pir kendi pirine sahip olduğundan, bu sosyo-dinsel ilişki (irşad) Alevi toplumsal organizasyonunun temel prensibi olarak belirir. Ek olarak, inanç pratiğinin yanı sıra, mevcut ilişki “kâmil insan”ın teolojik-felsefi idealine göre de manevi yolun oluşumunu şekillendirmektedir. Ayrıca, deyiş/nefeslerin metinsel morfolojisi üzerinde de etkilidir. Çünkü eserlerin birincil hedefi, çeşitli inanç doktrinlerini, tarihsel ve efsanevi olayları, etik ilkeleri vb. göstermek ve alıcıya sunmaktır. Duruma bağlı olarak, metinlerde şiirsel söyleyicinin konumunun, bakış açısının ve üslubunun değiştiği gözlemlenebilir.

Örneğin, bir yandan kişisel deneyimlerini talip perspektifinden yola çıkarak aktarabilirken, bir diğer yandan muhataplarını pir pozisyonundan uygun gördüğü tutuma davet edebilir, talimat verebilir ve hatta kınayabilir.

Sadece Alevi grupların geleneklerinden değil, aynı zamanda müzik endüstrisi ve basılı medya yayınlarından da beslenen deyiş/nefeslerde didaktik örneklerin, sıkça vurgulanan hakimiyetine rağmen, inanç-pratik işlevleri açısından metin tabanlı analizinde eksiklikler dikkati çekmektedir. Bu nedenle, deyiş/nefeslerin didaktik işlevleri ve muhataplarının manevi eğitimi amacıyla kullanımını teşvik eden metinsel mekanizmalarının neler olduğu sorusu önem kazanmaktadır. Pir ve talip ilişkisi, Alevi deyiş/nefes geleneğinin hermenötik açıdan bütünsel okuması için bir başlangıç noktası olarak ele alınabilir. Böylelikle, Alevilikte gelenek inşası bağlamında metinsel stratejilerinin sistematik incelenmesine katkı sağlanabilir.

Konferans, iki dilli bir çevrimiçi atölye çalışması olarak gerçekleşecektir. Format gereği davet edilen katılımcıların sayısı sınırlı olacaktır. Az sayıda ek katılımcılar için yerimiz mevcuttur. Katılmak istediğiniz takdirde, lütfen hasret.tiraz@uni-leipzig.de adresine müracaat ediniz. Ayrıca konferansı kaydetmeyi ve bu şekilde daha sonra erişilebilir hale getirmeyi planlıyoruz.

Program

First Day / Birinci Gün (9.10.2020)

Opening/Açılış (12.45 pm, CET/OAS)

1:00-2:30 pm: Perspectives that the *pir-talip* relationship provides for an examination of Alevi poetry / Pir-talip ilişkisinin Alevi şiirinin incelenmesi açısından sağladığı potansiyel perspektifler üzerine

The first panel will discuss the extent to which a defining description of an “Alevi poetic tradition” based on its didactic work is possible. Can its didactic purpose, epitomized in the *pir-talip* relationship, be regarded as a basic characteristic of *deyiş/nefes*?

İlk panel, didaktik işleviyle öne çıkan şiirsel geleneğin tanımlayıcı bir okumasının ne ölçüde mümkün olduğunu tartışmayı hedefliyor. Pir-talip ilişkisiyle ilgili olarak, didaktik işlevsellik deyiş/nefeslerin temel bir özelliği olarak kabul edilebilir mi?

Introductory Input / Giriş bildirisi: Hasret Tıraz (Leipzig University)

3:30-5:00 pm: The significance of *deyiş/nefes* in the spiritual education process of *talip* in Alevism / Alevilikte talip'in tinsel eğitim sürecinde deyiş/nefeslerin önemi

The second panel focusses on the didactic utility of poetry in the *pir-talip* relationship and also initiates a discussion on the use of other Alevi and Bektashi sources (oral and written) for investigating the role of poetry in the education of the *talip*.

İkinci panel, pir-talip ilişkisinde şiirin didaktik kullanımına odaklanmaktadır. Yanı sıra Alevi ve Bektaşî (sözlü ve yazılı) kaynaklarının talip eğitimindeki şiirin rolünün araştırılması için bir temel oluşturup oluşturmadığı tartışılmaktadır.

Introductory Input / Giriş bildirisi: Mark Soileau (Hacettepe University, Ankara)

Second Day / İkinci Gün (10.10.2020)

9:00-10:30 am: Hermeneutic potentials and difficulties of a heuristic reading of Alevi poetry based on its didactic use with focus on the *pir-talip* relationship / Pir-talip ilişkisiyle ilgili didaktik kullanımı temelinde Alevi şiirinin sezgisel bir okuması -hermenötik- açısından potansiyelleri veya zorlukları

The third panel intends to discuss whether and to what extent the *pir-talip* relationship can be regarded as a template for analyzing Alevi doctrines and worldview in the poems. It also addresses the question as to whether the *pir-talip* relationship can be a basis for a comparative description of the Alevi poetical tradition with similar mystical currents, for example of other Sufi milieus.

Üçüncü panel, pir-talip ilişkisinin, şiirlerdeki Alevi doktrinlerin ve dünya görüşünün boyutlarının analiz edilmesi bakımından şablon olarak kabul edilip edilemeyeceğini tartışmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, pir-talip ilişkisine bu açıdan bir yaklaşımın, Alevi şiir geleneğinin benzer mistik akımlarla, örneğin diğer sufi akımlarla karşılaştırmalı bir tanımının temeli olup olmadığı sorusunu irdelemeyi öngörüyor.

Introductory Input / Giriş bildirisi: Ulaş Özdemir (Istanbul University)

11:30 am - 1:00 pm: Textual strategies in the *deyiş/nefes* that express the *pir-talip* relationship and affirm the authority of the path for the audiences / *Deyiş/nefeslerde pir ve talip ilişkisini ifadelendiren ve yolun otoritesini tasdikleyen metinsel stratejiler*

The last panel concentrates on the relationship between specific themes and specific didactic aspirations in the Alevi poems. What mechanisms are used to strengthen the identification of the audience with the recited word and can they be interpreted as strategies of poetic construction of Alevi identity?

Son panel, Alevi şiirlerinde belirli temalar ve didaktik öğeler arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmaktadır. Dinleyicinin kendisini verilen mesajla özdeşleştirmesi için hangi mekanizmalar kullanılmaktadır? Bunlar ne ölçüde Alevi kimliğinin şiirsel inşa stratejileri olarak yorumlanabilir?

Introductory Input / Giriş bildirisi: Zeynep Oktay Uslu (Boğaziçi University, Istanbul)

Concluding Reflections / Çalıştayın Kapanışı: 1:00-1.15 pm